



Algemene beschouwingen programmabegroting 2019

"Een gezonde toekomst voor Venray"

Beste burgers van Venray, geacht college en geachte collega-raadsleden,

Voor ons ligt vandaag de eerste programmabegroting van het nieuwe college. Daarin zijn de ambities van het collegeprogramma verwerkt met de drie "rode draden" duurzaamheid, inclusieve samenleving en veiligheid.

Algemene thema's

Alvorens nader in te gaan op de inhoudelijke kant van de programmabegroting willen wij een paar algemene opmerkingen maken: (1) over de toegankelijkheid van de stukken, (2) over de samenloop van collegeprogramma en programmabegroting en (3) over de lange termijn doelstellingen van het college.

1. Toegankelijkheid van de aangeboden programmabegroting

De toegankelijkheid van de voorliggende programmabegroting, maar ook die van veel andere stukken die worden voorgelegd aan de gemeenteraad, vinden wij als VVD onvoldoende.

Dat lijkt misschien een beetje flauw, maar zo bedoelen wij het niet. Wij menen dat heel serieus. Toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de stukken is een belangrijke kwaliteit die raakt aan het fatsoenlijk functioneren van de gemeentelijke democratie.

Wanneer de gemeenteraad haar kader stellende en controlerende rol goed wil kunnen waarmaken dan moeten de stukken voldoende toegankelijk en begrijpelijk zijn voor de relatieve "leken" die wij als gemeenteraadsleden nu eenmaal per definitie zijn.

En die kwaliteit ontbreekt in delen van de programmabegroting. Gelukkig niet overal, anders was er al helemaal geen doorkomen aan, maar een aantal van de aangeboden teksten zijn in vakjargon geschreven. Klaarblijkelijk in de veronderstelling dat raadsleden ingewijd zijn in het betreffende vakgebied.

Vraag: *Kan het college toezeggen in de toekomst een kritischer oog te zullen hebben voor de toegankelijkheid van aan de gemeenteraad aangeboden stukken?*

2. Samenloop collegeprogramma & programmabegroting

We praten hier vandaag formeel alleen over de programmabegroting 2019. Maar tegelijk is ook het collegeprogramma aan de Raad aangeboden waarvan de teksten een op een in de programmabegroting zijn opgenomen. Waar zeggen we dan eigenlijk ja of nee tegen? Het collegeprogramma is het voorgenomen beleid voor de komende 4 jaar. Als VVD nemen wij dat voor kennisgeving aan. De programmabegroting bevat de uitwerking daarvan voor 2019, het 1^e jaar van die 4-jaarse periode. Wat er na 2019 gebeurt en wat dat kost blijft nog ongewis. De meerjarenraming bevat weliswaar nu nog ruimte, maar of dat na invulling van de ambities toereikend zal blijken te zijn blijft onduidelijk.

Tegen deze achtergrond zal de VVD een motie indienen om het college op te roepen om zo snel mogelijk, wat ons betreft uiterlijk bij de voorjaarsnota 2019, de financiële consequenties van alle in het collegeakkoord opgenomen ambities doorgerekend en verwerkt te hebben in de meerjarenbegroting.

3. Langetermijn doelstellingen college

De VVD waardeert de aandacht voor de lange termijn die in het coalitieakkoord en collegeprogramma nadrukkelijk aanwezig is. Het valt ons op dat deze in de programmabegroting naar de achtergrond is verdwenen. Als het ware verzonken in het moeras van de alledaagse beslommingen. Wij zien deze programmabegroting toch vooral als 'business as usual'.

Dat is enerzijds begrijpelijk, deze begroting gaat tenslotte alleen over 2019, de gemeente heeft nu eenmaal een uitgebreid takenpakket dat behandeld moet worden en 2022 is nog ver weg, laat staan 2030. Maar anderzijds is dat nu precies de valkuil waar wij voor vrezen.

Het is onze overtuiging dat alleen helder geformuleerde, meetbare doelstellingen en targets, gericht op de langere termijn, een organisatie focus en richting kunnen geven. Zeker als de koers van de mammoettanker verlegd moet worden. De dagdagelijkse wereld van het gemeentelijke takenpakket is zó omvangrijk en zó in beweging dat bijna als vanzelfsprekend alle aandacht daar naartoe uitgaat. En dan, zo vrezen wij, zullen "de waan van de dag" en het opportunisme blijven regeren.

Om deze reden zal de VVD een motie indienen waarin het college wordt opgeroepen haar lange termijn visie, op de 3 speerpunten van beleid, bij de voorjaarsnota 2019 uit te werken in termen van heldere en meetbare doelstellingen.



Inhoudelijke thema's

Na de algemene opmerkingen gaan wij hierna in op een aantal inhoudelijke thema's: (4) energietransitie, (5) veiligheid, (6) economie, (7) woningbouw en vestigingsklimaat, (8) huisvesting arbeidsmigranten, (9) gezondheidszorg, (10) zelfredzaamheid, (11) samenwerkingsverbanden, (12) gemeentelijke financiën, (13) gemeentelijke belastingen en als laatste (14) het revolverend fonds

4. Energietransitie

Één van de zaken die komende jaren en waarschijnlijk zelfs komende decennia zoveel met zich mee zal brengen dat we daar nu nog nauwelijks een voorstelling van hebben is de overgang naar een circulaire economie. De energietransitie is daar een belangrijk onderdeel van.

Als we verantwoordelijkheid voor een gezonde toekomst van Venray willen nemen moeten we daarmee voortvarend aan de slag. De VVD staat voor die lijn. Met de voeten op de grond en met gezond verstand, de uitdagingen voor de toekomst tegemoet treden.

Wij vinden het dan ook vreemd dat, waar duurzaamheid & energietransitie in het collegeprogramma nog prominent benoemd worden als de 1^e "rode draad" en dus als het belangrijkste speerpunt, dit onderwerp in de programmabegroting bijna 'verdamp't' is.

De VVD concludeert, met spijt zeggen wij erbij, dat de impact dus nog niet tot in de vezels van het college is doorgedrongen.

In 2019 wordt beleid ontwikkeld. En verder vragen wij ons af? Wat gaat het college concreet doen om deze enorme opdracht en ambitie waar te maken?

In de programmabegroting gaat het om tienden van procenten. Daar sla je nou niet direct een deuk mee in een pakje boter.

Vraag: *Kan het college haar doelstellingen op het onderwerp energietransitie zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de voorjaarsnota 2019, smart definiëren?*

5. Veiligheid

Veiligheid is het 3^e speerpunt van het college, tevens de 3^e rode draad in de programmabegroting.

Is daar dan aanleiding toe? De VVD vind van wel. In het coalitieakkoord werd nog tamelijk juichend geconstateerd dat het met "de veiligheid in Venray" best in orde is. Volgens de VVD een veel te positieve conclusie. In het collegeprogramma en in de programmabegroting is de toon inmiddels wat voorzichtiger, en terecht. De potentieel ontwrichtende werking voor ondermijnende criminaliteit, iets waar de gemiddelde Venraynaar wellicht dagdagelijks niet veel van zal merken, mag niet onderschat worden.

Verder kennen we in Venray het begrip: "de vergeten driehoek". De term alleen al zegt genoeg. Het college zet, naar eigen zeggen, daarop in. Wij vragen ons af

wat dat in concreto betekent.

Tenslotte is Venray niet echt overbedeeld bij de toekenning van slagkracht en reactietijd van de hulpdiensten. Met name geldt dat voor politie en brandweer. Zo voldoen de opkomsttijden van de brandweer bij lange niet aan de wettelijke eisen. Kortom, tijd voor actie. En dat leidt tot de volgende vragen

Vraag: *Kan het college aangeven wat zij concreet gaat doen (1) aan de problematiek in de vergeten driehoek, (2) om de politiesterkte in Venray op niveau te krijgen en (3) om de brandweerdekking in Venray op niveau te krijgen?*

6. Economie als 4^e rode draad?

Het collegeprogramma en de programmabegroting benoemt een drietal "rode draden": duurzaamheid, inclusieve samenleving en veiligheid. Wie kan daar tegen zijn? Niemand toch.

Maar. Mist het college geen 4^e rode draad? De VVD in ieder geval wel.

Wij missen in dit idyllisch plaatje de aandacht voor de economische ontwikkeling van Venray. In onze ogen misschien wel de belangrijkste rode draad. Een sterke economie is in onze ogen namelijk de basis, het fundament, voor een sterk, welvarend en gezond Venray.

Wat verwachten wij in dit opzicht van het college? Als belangrijkste taken zien wij (1) het creëren van zowel voldoende ruimtelijke mogelijkheden als een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, (2) het creëren van een uitnodigend voorzieningenniveau en (3) het creëren van voldoende ruimte voor woningbouw.

Vraag: *Onderschrijft het college het belang van een sterke economie als 4^e pijler voor een gezond en welvarend Venray?*

7. Woningbouw en vestigingsklimaat Venray

Op het gebied van woningbouw voert de gemeente Venray sinds jaar en dag een terughoudend beleid. Gebiologeerd als men lijkt te zijn door de angst voor krimp van de bevolking en het risico van leegstand als gevolg daarvan. Wat de VVD betreft is het zeer de vraag of we daar wel goed aan doen. Er mag van ons gerust meer optimisme doorklinken en meer vrijheid en marktwerking worden toegelaten. Het herijken van de woonvisie, als een van de spin-offs van de strategische visie, is gepland voor 2021. Rijkelijk laat vinden wij.

Want voorlopig schuift de voorspelde krimp in prognoses steeds verder weg en is de actuele werkelijkheid anders. Niet alleen landelijk maar ook in Venray is er niet of nauwelijks aan een woning te komen.

De gemiddelde huishoudensgrootte daalt al jaren en blijft dat komende jaren doen. Ouderen worden geacht langer zelfstandig te blijven wonen. Statushouders hebben recht op een woning. Er is een reële kans dat een substantieel deel van onze arbeidsmigranten besluit zich hier definitief te vestigen.



En zo zitten starters, onze jongeren dus, in toenemende mate klem in een op hol geslagen woningmarkt. Ook in Venray.

Het ministerie van BZK (Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties) ziet "het bevorderen van de woningbouw waarbij aanbod vraaggericht tot stand komt" als haar taak. Ons lijkt het antwoord op die vraag helder: meer woningen!

Ook de minister (mevrouw Ollongren) beschouwt het als haar taak om de woningbouw op een hoger niveau te krijgen. Ik citeer: "Het bouwen van woningen is een lokale opgave. Mijn rol is het om de woningbouw in Nederland aan te jagen".

In die context houdt de gemeente Venray de voet op de rem! Zoals bijvoorbeeld in de nieuwe "ruimte voor ruimte"-regeling. Het is toch prima dat op deze manier gezondheids- en leefbaarheids-vraagstukken rondom de kerkdorpen kunnen worden opgelost. Maar moeten we ons daarbij laten inperken door een quotum, gebaseerd op ... ?

Wat de VVD betreft moeten we anders naar het woningbouwvraagstuk gaan kijken. Om te beginnen moeten we de reële woningbehoefte in het heden oplossen, vervolgens moeten we voldoende ruimte creëren voor toekomstige woningbouw zodat Venray een aantrekkelijke vestigingsplaats wordt voor bedrijven en burgers van hier en van elders.

Onze oproep is: maak van Venray een in alle opzichten aantrekkelijke woon-, werk- en leef- gemeente. Met een uitnodigend vestigingsklimaat: ruimte voor bedrijven, ruimte voor woningbouw in een breed scala, een goede infrastructuur, een goed voorzieningenniveau, een aantrekkelijk centrum....enzovoort.

Dan komen we misschien op termijn los van het huidige behoudende en zuinige doem-denken, gedreven door de angst voor krimp. Angst is een slechte raadgever.

Tot slot is het misschien ook wel zo dat, als we ons alleen maar focussen op krimp, we dan uiteindelijk ook krimp gaan krijgen. Is dat wat we willen?

Tegen de achtergrond van voorgaande beschouwing zal de VVD een amendement indienen met als doel al in 2019 de huidige woonvisie, direct na vaststelling van de strategische visie, tegen het licht te gaan houden en te vernieuwen.

8. Huisvesting arbeidsmigranten

Onze economie, ook die van Venray, kan niet meer zonder de inzet van duizenden arbeidsmigranten. Die situatie is de afgelopen decennia zo gegroeid; hebben wij zo laten ontstaan. Het wordt onderhand hoog tijd dat we daarvan ook de consequenties onder ogen zien en zorg gaan dragen voor fatsoenlijke en menswaardige huisvesting. Afgelopen jaren is dat absoluut onvoldoende uit de verf gekomen.

De VVD is dan ook blij dat dit college niet alleen een andere toon aanslaat, maar

ook de daad inmiddels bij het woord heeft gevoegd.

Wat de VVD betreft mag er komende periode gerust ruimte geboden worden aan meer dan 1 à 2 goede grootschalige initiatieven.

9. Gezondheidszorg

Het collegeprogramma zegt te "investeren op de sociale basis" en "minder focus te leggen op zorgvoorzieningen". Wij hopen dat dit niet betekent dat het college zich niet maximaal zal inspannen voor het behoud van het ziekenhuis in Venray, een belofte die in hetzelfde programma ook wordt uitgesproken.

Om te beginnen is het ziekenhuis voor de burgers van Venray belangrijk. Een sociale basis gaat de Venrayse burger niet helpen als men een nieuwe knie nodig heeft of een darmonderzoek moet ondergaan. Daarnaast moet het belang van het ziekenhuis als onderdeel van het totale vestigingsklimaat niet onderschat worden.

Wij vinden dan ook dat het college zich maximaal moet inzetten voor het behoud van het ziekenhuis en al haar functionaliteiten in Venray.

Vraag: *Wat gaat het college concreet doen om het behoud van het ziekenhuis en al haar functionaliteiten in Venray veilig te stellen?*

10. Zelfredzaamheid

Het college zet in op een zelfredzame samenleving.

Het zal u niet verbazen dat ook de VVD die lijn voorstaat. Wij zien de overheid niet als suikeroom maar als een welwillende partij die eigen initiatief stimuleert, bevordert en waar nodig goede initiatieven ook ondersteunt. Wij zijn geen voorstander van alles en iedereen, soms tegen beter weten in, maar blijven pampieren.

Zo kijken wij dan ook naar bijvoorbeeld het jongeren centrum the Bee. De jeugd bij het realiseren van hun ideeën een handje helpen is prima. Maar wel in die volgorde. Als the Bee ooit gaat bloeien, en laten we hopen dat dat gaat gebeuren, zal dat alleen van binnenuit kunnen. Vanuit de jeugd zelf dus. En als wij daar een handje bij moeten helpen is dat okay. Maar alstublieft niet omdraaien, dat wordt niks, dat is een recept voor mislukking.

Hetzelfde geldt voor een ander voorbeeld, de strijd die de winkelgebieden Venray centrum & de Brier al jarenlang onderling lijken te voeren. Concurrentie en competitie zijn goed, dat houdt de ondernemers scherp en is daarmee goed voor de consument. Protectie van overheidswege doet precies het omgekeerde. Die maakt lui, en is dus allesbehalve goed voor de consument, de Venrayse burger. Wij zijn als VVD tegen te strakke en te belemmerende regulering, wij zijn niet bang voor marktwerking.



11. Samenwerkingsverbanden

Met samenwerken is niets mis. Onder andere schaalgrootte, kostenbesparing, efficiency, expertise en organisatorische robuustheid kunnen redenen zijn om samen te gaan werken. Maar naast deze aantrekkelijke voordelen kleven er ook nadelen aan samenwerking. (1) De positie van de gemeenteraad wordt uitgehold, (2) de meerwaarde kan na verloop van tijd niet meer zo duidelijk zijn en (3) organisaties hebben altijd een onbedwingbare neiging om te groeien waarmee de kostenvoordelen wellicht minder worden.

Dat maakt de VVD kritisch en dat zou wat ons betreft ook het college en de raad moeten zijn.

In de programmabegroting worden 38 samenwerkingsverbanden beschreven. Wij vragen ons echt af of er nog iemand is die daarvan een totaalbeeld heeft. Of de kosten in verhouding staan tot de meerwaarde en of de beoogde meerwaarde ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Uit de programmabegroting valt dat in ieder geval niet op te maken.

Wij zouden dan ook graag het gehele pakket integraal op z'n merites voor Venray beoordeeld willen hebben.

Vraag: *Is het college bereid een kritische analyse uit te voeren naar de meerwaarde versus de kosten van alle verplichte en niet verplichte samenwerkingsverbanden?*

12. Financiën

Als wij de programmabegroting van Venray doornemen krijgen wij als gemiddelde leek de indruk dat het financieel allemaal erg goed gaat in Venray. De vraag is echter of dit wel een juiste weerspiegeling van de werkelijkheid is. De VVD vallen de volgende zaken op die niet zomaar te rijmen zijn met de positieve toon in de begeleidende paragrafen:

- a) De algemene reserve daalt al 5 jaar ondanks het voornemen deze te laten aangroeien.
- b) De accountant roept gedurende dezelfde periode dat het eigen vermogen aan de lage kant is. (bron jaarrekening 2016)
- c) Ondanks de hoogconjunctuur en in tegenstelling tot de trend die andere gemeenten van dezelfde grootte laten zien (bron emu enquête 2018), is in Venray nog steeds sprake van een negatief EMU saldo.
- d) Er wordt gesproken van een goede netto schuldquote, terwijl die 3x zo hoog is als het Limburgs ongewogen gemiddelde.
- e) De solvabiliteitsratio ligt bijna op de helft van het gemiddelde van andere Limburgse gemeenten.

Wij begrijpen heel goed dat dit parameters zijn die in een totaalplaatje moeten worden beoordeeld. Wij delen echter niet zonder meer de conclusie van het

college dat je bovenstaande kengetallen met een "Goed" kan beoordelen, juist omdat deze beoordeling ongefundeerd lijkt.

Wij hebben al onze zorg uitgesproken m.b.t. het sluitend houden van de begroting in meerjarig perspectief. De financiële paragrafen in deze begroting zijn soms vaag ook omdat veel van de beleidsvoornemens die in het collegeprogramma staan nog niet duidelijk zijn en daarom nog niet in de begroting zijn opgenomen.

De VVD roept het college op te werken aan de leesbaarheid van de financiële stukken. Daarnaast vindt de VVD dat het college een kritische houding moet hebben wanneer ze een waardeoordeel velt over de financiële positie van Venray, zoals dat hoort bij het keuren van het eigen vlees.

Daarom zal de VVD een motie indienen voor het uitvoeren een financiële stresstest die kan helpen de financiële positie objectiever te beoordelen.

Tenslotte baart het de VVD zorgen dat de omvang van de ambtelijke organisatie en daaraan gekoppeld de overhead met bijna 10% stijgt. De VVD staat voor een krachtige, kleine overheid: minder bestuurders, minder ambtenaren, en minder regels. De ambitie zou moeten zijn om op effectieve en efficiënte wijze de taken te vervullen.

Vraag: *Kan het college aangeven of men heeft overwogen om ter compensatie de organisatie elders te verkleinen en zo ja waarom dat uiteindelijk niet is gebeurd?*

13. Belastingen

Het collegeprogramma neemt als uitgangspunt dat de belastingen, en dus ook de Onroerende Zaak Belasting (OZB), jaarlijks met de inflatiecorrectie verhoogt worden.

Dat klinkt heel mild.

Maar.....afgelopen jaren, tijdens de financiële crisis, is de OZB fors verhoogd en gebruikt als een soort stopverf om de gaten in gemeentelijke begroting te dichten. De Venrayse bedrijven en huiseigenaren hebben daarmee een in onze ogen onevenredig deel van de gemeentelijke financiële problematiek voor hun kiezen gekregen. Dat feit zou nu, nu de crisis ook in gemeenteland voorbij is, op zijn minst rechtvaardigen dat we zeer terughoudend zijn met nieuwe OZB-verhogingen. Eigenlijk zou een verlaging meer op z'n plaats zijn.

In algemene zin benadert de VVD belastingheffing ook anders dan het college. In de optiek is de VVD is belastingheffing niet het uitgangspunt van beleid, maar het resultaat aan het einde van een proces.

Een proces waarin we allereerst vaststellen welke taken we "des overheids" vinden. En zoals u weet is de VVD voorstander van een terughoudende overheid, een overheid die niet alles naar zich toe trekt, maar juist zoveel mogelijk ruimte laat voor burgerinitiatief.

Een proces waarin we vervolgens bij de uitvoering van deze overheidstaken continu streven naar een doelmatige en efficiënte uitvoering.

Daarna komt als laatste de vraag op tafel: welke financiële middelen zijn hiervoor nodig? Daarin is de OZB een van de componenten. Maar wel een die we



graag zo laag mogelijk willen houden.

En dat kan, wat de VVD betreft, dus betekenen dat we kritisch naar de omvang van het gemeentelijke takenpakket en naar de efficiency van de uitvoering kijken.

Al met al, om de OZB per definitie met de inflatie mee omhoog te laten lopen, vinden wij een slecht voorstel. En, als de OZB in slechte tijden als stopverf voor de gemeentelijke financiën wordt ingezet vinden wij dat in goede tijden, nu dus, compensatie niet meer dan billijk is.

Wij zullen dan ook een motie indienen om te onderzoeken wat de effecten zijn op de meerjarenbegroting en de gemeentelijke ambities wanneer de OZB in de komende jaren tot 2022 niet wordt verhoogd.

14. Het revolverend fonds

Het college introduceert met het revolverend fonds een nieuw financieel instrument. De doelstelling is om met een financieel steuntje in de rug initiatieven op het gebied van duurzaamheid gemakkelijker van de grond te laten komen. Die doelstelling onderschrijven wij als VVD, maar bij het instrument hebben wij de nodige aarzelingen.

Het zal, lijkt ons, geen "open eind"-fonds kunnen zijn. Dus is, gegeven de financiële limieten, de vraag: wie gaat er profijt van hebben en wie vist achter het net?

Naar onze inschatting zullen er serieuze financiële risico's aan verbonden zijn. Verder is de vraag wie er zeggenschap over heeft? Wie het beheer doet en wat de kosten daarvan zullen zijn? Tenslotte lezen wij dat rekening moet worden gehouden "met aanzienlijke personele inspanningen". Kortom wij zullen de voorstellen met een kritische blik beoordelen.

Tot slot:

Het realiseren van een koersverandering zoals die nodig is om de ambities voor de komende jaren waar te kunnen maken, met name op het gebied van duurzaamheid en energietransitie, is te vergelijken met het bijsturen van een mammoettanker. Daar zijn visie én vasthoudendheid voor nodig. Wij wensen het college daarbij veel succes.

Fractie VVD Venray,

Harrie van Oosterhout en Bas Künen